

11:00 ЕКСКУРСІЇ МІСТОМ

«Радянське монументальне мистецтво в метро»

Проводить **Тетяна Журій**, учасниця програми «Студії живої історії»

Тетяна Журій, учасниця програми «Студії живої історії» та спільноти «Монументальне радянське мистецтво в Україні» розкаже про найпопулярніший вид міського транспорту столиці України. Декілька разів на день ми використовуємо його, не звертаючи увагу на простір навколо, його оздобу, яка є пам'яткою монументального мистецтва. Чи зможемо ми навмання згадати зовнішній вигляд наших станцій? Чи роздивлялися ми мозаїчні чи карбовані сюжети метро, освітлення, декоративні елементи? Та чи є сучасний вигляд станцій автентичним? На нас чекає прогулянка, де ми намагатимемося бути якомога уважнішими, помічаючи всі композиційні деталі метро.

«Радянські мозаїки Києва»

Проводить **Євгенія Моляр**, мистецтвознавиця, учасниця самоорганізованої мистецької ініціативи ДЕ НЕ ДЕ

Художнє оформлення науково-дослідних інститутів 60—70-х років ХХ століття в Києві. В Голосіївському районі столиці зосереджено велику кількість НДІ, які створювалися та активно розвивалися в другій половині ХХ століття, знаменуючи прогресивний поступ української радянської науки. Для НДІ споруджувалися нові модерністські будівлі, та розроблялося спеціальне художнє вирішення. Працювали на таких об'єктах найвидатніші художники-монументалісти того періоду: Іван Литовченко, Галина Зубченко, Григорій Пришедько, Микола Стороженко, Іван Марчук. Екскурсійний маршрут розпочнеться зі станції метро «Васильківська», де знаходиться тварчо-виробничий комбінат «Художник», — місце, де у ХХ столітті створювалася вся київська (і не тільки) «монументалка». Далі оглянемо:

Інститут фізіології рослин та генетики, Інститут онкології, Інститут кібернетики та Інститут теоретичної фізики. Наприкінці ознайомимося з мозаїкою, котра не стосується наукової теми в монументально-декоративному мистецтві радянського Києва, однак є надзвичайно важливою для міста. Йдеться про панно «Вітер», створене командою Алли Горської для ресторану «Вітряк», — це єдине на сьогодні в Києві панно цієї художниці.

«Замкова гора»

Проводить **Родіон Філатов**, учасник програми «Студії живої історії»

Координатор громадської ініціативи «Чисто: Замкова Гора» Родіон Філатов розповість про історію Замкової, її значення для міста, розкаже про артефакти на горі. Унікальна місцевість з 5000-літньою історією, гора розташована на Старому Подолі: між Андріївським узвозом, урочищем Гончарі-Кожум'яки, Верхнім Валом та Флорівським монастирем. Із Замкової гори відкриваються чудові панорамні види на історичний центр Києва. Лиса, Хоривиця, Киселівка, Флорівська, Київця — це все назви Замкової гори різних епох. За свою історію гора була і центром урбанізації міста, і символом «державності», і цвинтарем, де ховали міську еліту. Сьогодні гора — це куточок дикої природи в середмісті. Про її минуле нагадують шматок цегляної стіни і зруйноване кладовище. Сьогодні гору сприймають як містичну місцевість. Це приваблює маргінальні субкультури.

«ВДНГ»

Проводить **Максим Дербеньов**, «Интересный Киев»

Запрошуємо Вас відвідати найбільший та найнезвичніший експоцентр в Україні, місце, де античні храми переплетені з архітектурною традицією 1950-х років. Ми дізнаємось історію цієї місцевості: що було тут до виставки, в часи її розквіту та чим дихає ВДНГ сьогодні, розкриємо таємниці павільйонів та розшифруємо загадкові знаки й орнаменти на них. Спустимося в Шахту під Павільйоном №13, відвідаємо оранжерею, в якій ростуть українські лимони та мандарини.

«Стіна Пам'яті: історія [не]одного злочину?»

Проводить **Ася Баздирева**, критикиня сучасного мистецтва та архітектури, дослідниця в Storefront for Art and Architecture (New York)

Експерсія фокусується на проекті Парку Пам'яті Байкового кладовища — унікальний модерністській архітектурі Залів Прощання київського крематорію та драматично знищених 200-метрових барельєфах, що відомі як «Стіна». 13 років роботи над проектом, його поспішне закриття та маловідома історія конфлікту між архітектором Авраамом Мілецьким та авторами проекту Адою Рибачук і Володимиром Мельниченком що далі, то більше перетворюються на міф. В одній із його версій — міжособистісний конфлікт та безпосередня участь близького друга в знищенні барельєфів; у іншій — ширша картина радянської реальності, де боротьба з проявами модернізму, антисемітизм та «викорінення космополітизму» спричинили гоніння багатьох видатних особистостей того часу. Цей приклад дає можливість поговорити про жертв радянської системи, драматичні долі архітекторів та художників, а також про дух часу, коли шедеври створювалися не завдяки, а всупереч.

11:00 Експерсія простором фонду «Ізоляція»

Проводить **Олександр Виноградов**, менеджер з комунікацій фонду «Ізоляція»

Олександр Виноградов презентує креативну спільноту IZONE, розповість про її історію та основні напрями діяльності й покаже зсередини, чим живе і як працює сучасний креативний хаб, що постав на території судноремонтного заводу в Києві.

14:30 Відкриття виставки Наталки Довгої «Лінія»

Скляний Куб. II Поверх, IZONE

Післявоєнні стосунки між країнами Східного блоку не були простими. Зміна державного кордону і так званий «обмін населенням» назавжди змінили життя понад мільйона поляків і українців. Хвиля примусових переселень розділила родини, вирвала людей з корінням і позбавила їх дому. Переселенці були змушені заново вибудувати власний мікрокосмос – від пошуку помешкання і нав'язування добросусідських стосунків аж до відчуття «свого місця». Визначення лінії на карті стало закінченням війни державної, натомість стало початком боротьби внутріш-

ньої. Важких баталій з почуттям втрати, з болем, з пам'яттю. «Проект "Лінія" – це подорож, що почалася як пошуки втраченої частини моєї сімейної історії, а стала спробою через призму історії приватної переосмислити десятиліттями замовчувану історію колективну. Мандруючи вздовж польсько-українського кордону, я зустрічалася з людьми, відзначеними стигмою переселення. Розмови з ними стали претекстом до ширшого погляду на зв'язки, що поєднують мешканців прикордоння. Документальні свідчення та світлини зібрано під час експедицій українськими та польськими селами: Бужковичі, Максимівка, Кретівці, Запалів, Верещин, Анджеюв, Кульчин, Лопеннік Дольни, частина матеріалів походить з приватних та державних архівів міста Львова, Тернополя, Любліна та Познані», – Наталка Довга

Виставку надруковано в рамках програми *Сусіди 3.0* за підтримки fotowydruki.com

14:45 Лекція «Соціалістичний модернізм: між паломниками та декомунізаторами»

Сцена. I Поверх, IZONE

Євгенія Губкіна, архітекторка, дослідниця модернізму, ГО «Urban Forms Center», дослідниця в Центрі Миської Історії Центрально-Східної Європи.

Останнім часом ситуація зі знищенням модерністської спадщини в Україні стала критичною та набула системних ознак. В різних містах і за різних умов, руками різних гравців, але однаково наполегливо знищується цілий шар радянського повоєнного модернізму. Як найбільш незахищена група, він стає жертвою перебудов, реконструкцій, занепаду та зносу. Подібну ситуацію спостерігаємо не лише в Україні, а й в усьому світі. Щоб захистити цю групу, потрібно розгледіти, виокремити акт насилля проти неї, зрозуміти його фігурантів та їхні мотиви. З чим ми боремося в обличчі модернізму? Можливо, з цінностями, які він декларує? Чи ми наділяємо його відповідальністю за злочини історичного періоду? Чи це лише правила гри в умовах капіталізму? А можливо, існують інші причини в нашому суспільстві, і проблема глобальніша, ніж здається на перший погляд?

16:00 Лекція «Як читати фотографію»

Сцена. I Поверх, IZONE

Катерина Радченко, кураторка, дослідниця фотографії, директорка Odessa/Batumi PhotoDays, голова ГО «Мистецькі мандри»

Фотографія, в першу чергу, це – медіа, певний візуальний текст. Фотографія складається з візуальних символів, які формують цілісний образ. Споглядаючи старі фотографії, ми не тільки можемо дізнатись, як виглядав світ у XIX–XX сторіччі, а й прослідкувати динаміку розвитку історії в цілому. Фотографія – це, з одного боку, віддзеркалення подій, але водночас маніпулятивне створення образів. Візуальні символи – це літери, складаючи їх разом, ми утворюємо речення, і цілісний контент. На лекції будуть показані механізми «зчитування фотографії», приклади візуальної маніпуляції та аналіз кодування образів, що дає нам можливість краще зрозуміти історію та сьогодення.

15:00
18:00 **МАЙСТЕР-КЛАСИ**
«ІСТОРІЯ ДЛЯ ДІТЕЙ»

Скляний Куб. II Поверх, IZONE

15:00
16:00 **Частинки цілого. Створення мозаїк**

Проводить **Анастасія Лелюк**, учасниця програми «Студії живої історії»

Створення мозаїчного панно з підручних матеріалів. Розмова про радянські мозаїки міста Києва.

16:00
17:00 **Даруємо вірші**

Проводить **Анастасія Севостьянова**, учасниця програми «Студії живої історії»

Як передати поезію в кольорі? Чому поети пишуть про міста, в яких живуть, які відвідують? Міста Київ та Сватове у творах місцевих поетів. Створення листівок та перші спроби римування.

17:00
18:00 **Майданчик мрії**

Проводить **Василь Фоменко**, учасник програми «Студії живої історії»

Дитячий майданчик як місце зустрічі. Немає нічого неможливого – розглянемо найнеймовірніші приклади дитячих гойдалок, тренажерів, тощо. Візуалізуємо майданчик своєї мрії та створимо колаж.

14:00
21:00 **КІНОСТУДІЇ ЖИВОЇ ІСТОРІЇ**

Покази документальних фільмів та фільмів, створених учасниками «Студії живої історії»

Студія 1. IV Поверх, IZONE

14:00 **Намалюй історію**

Шеллі Вайнер. Повернення до Рівного

2017, 22'

реж. Вольфганг Ельс

Кожен із нас несе в собі свій дім. Втрачаючи рідне місце у просторі, ми звертаємо погляд углиб себе, прагнучи знайти бодай щось, аби заповнити новоутворену порожнечу. Спогади, обличчя, запахи, звуки. Одиссея Шеллі Вайнер – юдейки, що народилась і виросла в Рівному, – розпочалась під час Другої світової війни. Понад 50 років її повернення додому могло відбутися лише у мріях. Фільм створено за підтримки Centgora – інтерактивного проекту зі збереження пам'яті та історії юдеїв Центральної та Східної Європи.

Як же добре ми живем...

2017, 10'

реж. Володимир Половський, Роман Кулик

Дві історії двох життів. Цих людей поєднує лише те, що вони потрапили в горнило Світової війни. У них різне походження, різна доля, різні мотиви поведінки. Але головне в цих обставинах – залишитися людьми... Фільм створено в рамках освітньої програми «Студії живої історії»

«Против всего плохого, за все хорошее»

2017, 10'

реж. Анна Ільченко

Документально-мультимедійний проект, що за основу бере історії молодих учасників праворадикального руху НК Азов міста Северодонецьк, Луганської області, і будує свою оповідь з їхніх слів та метафор навколишнього простору, абсурдності того, що відбувається в наш час. Оповідь ця базується на поняттях націоналізму та патріотизму. Фільм створено у рамках освітньої програми «Студії живої історії»

15:00 **Шахтарські історії**

2017, 43'

реж. П'ютр Армяновський

Віктор і Олександр живуть у шахтарських містах двох географічно віддалених регіонів України – Львівщини та Донеччини. Їхні життя пов'язані з шахтою, але мають також інший бік. Які вони насправді? Чому кожного дня ці люди спускаються під землю? Крізь життєві розповіді, спогади, буденні кадри шахтарських міст, ми намагаємось наблизитися до героїв, зрозуміти, наскільки вони схожі між собою, що їх об'єднує, окрім професії гірника та життєвих обставин. «Шахтарські історії» – це спроба поглянути на звичайне життя гірників, показати не тільки важку роботу в шахті, а й звернути увагу на особливості спілкування в родині, традиції та побут.

16.30 Ukraïner

Мультимедійна історія
2016-2017, 90'
реж. Богдан Логвиненко,
Микола Носок

Ukraïner – медіа-проект, який має на меті шляхом ретельних досліджень зрозуміти і сформулювати, ким ми є. Ukraïner розповідає пізнавальні історії про найвіддаленіші куточки України, людей та мистецтво. Про новаторів та експериментаторів, про агентів змін та перетворення просторів. За результатами експедиції автори планують створити сучасні путівники Україною кількома мовами. Що для цього потрібно? Перш за все – читацький інтерес і довіра.

19.00 Знак тире

1992, 56'
реж. Сергій Буковський

Перегляд фільму та обговорення з режисером. Цей особистий кінотекст – об'єктивний документ епохи, справжнє свідчення часу, коли його було створено. Стрічку побудовано за принципом монтажу вільних асоціацій: від згадок про померлу бабусю до образу Вери Холодної як втіленої ідеї одвічної жіночності. Новий принцип поводження з матеріалом заявлено вже в назві цього фільму, адже під «знаком» малося на увазі тире, що з'єднує дати народження і смерті.

**17:00 ВІДКРИТТЯ ВИСТАВКИ «ЗА/ЖИВЕ».
Кураторська екскурсія виставкою**

виставка триватиме до 7 грудня
II Поверх, IZONE

Виставка представляє огляд методів, досвіду та (проміжних) висновків роботи 31 дослідника і дослідницького колективу з 16 регіонів України, які брали участь у програмі «Студії живої історії» в 2015–2017 роках. Серед тем, що до них звертаються дослідники й дослідниці, – поліетнічне минуле українських міст, радянська спадщина та сучасне ставлення до неї, становлення та розвиток радикальних політичних рухів, зв'язок приватного й публічного. Усі вони розкриті не через сухий фактаж або фіксацію хронологій, але через життєписи громад, родин та окремих людей, крізь долі яких Історія проявляє свій людський, заземлений і правдивий вимір. Разом вони зачіпають «за живе» колективної пам'яті та прориваються крізь заслін стереотипів до живої пульсуючої сутності минулого, яке сьогодні потребує від українського суспільства особливо чесного і дбайливого ставлення.

Розробка експозиційного рішення –
Марія Ланько та Лізавета Герман

18:00 Вітальні слова Тараса Грицюка та Василя Кулевчука – організаторів Фестивалю живої історії, Себастьяна Громіґа – керівника відділу культури, освіти та національних меншин Посольства Німеччини в Україні та Альони Каравай, спілка MitOst e.V. – координаторки проекту «Діалог заради змін».

Виступ Алексея Браточкина «Як зберегти критичний потенціал публічної історії та не зруйнувати суспільство».

Сцена. I Поверх, IZONE

18:45 Дискусія «Альтернативні методи роботи з історією: практики публічно-історичних проектів»

Сцена. I Поверх, IZONE Учасники:

Алексей Браточкин, білоруський історик, викладач Центру публічної історії Європейського коледжу «Liberal Arts» (Мінськ), редактор і колумніст журналу «Новая Еуропа». **Тарас Грицюк**, координатор програми «Студії живої історії», «Інша Освіта». **Наталія Отріщенко**, дослідниця, Центр Миської Історії Центрально-Східної Європи. **Богдан Логвиненко**, Ukraïner. Модерує **Альона Каравай**, координаторка проекту «Діалог заради змін», MitOst e.V

Важливим інструментом у практиці навчання впродовж життя є щоденна рефлексія та постійний аналіз відповідності власної поведінки своїм життєвим цілям. Сьогодні стає минулим дуже швидко, і без належного осмислення вчорашніх подій є ризик застрягнути в одному обмеженому алгоритмі реакцій та поведінок. Це актуально і на індивідуальному, й на колективному рівні, де простір для рефлексії про важливі суспільні події надає нам публічна історія. Запрошуємо на розмову з представниками/-цями організацій, що мають практичний досвід створення платформ для осмислення сьогодення та минулого. Центр миської історії Центрально-Східної Європи реалізує національно важливі публічно-історичні проекти на локальному рівні; Ukraïner через експедиції регіонами України розповідає нам, чим є Україна; «Студії живої історії» протягом трьох років реалізують освітню програму та мережу, що включає понад 50 проектів, втілених в Україні; Алексей Браточкин має передовий досвід реалізації програми публічної історії в Білорусі. Поговоримо про те, як створювати умови для усталення практики суспільного діалогу, рефлексії та конструктивно-критичного осмислення минулого.

21:00 Anna Khvyl DJ Set
Сцена. I Поверх, IZONE

2/12

10:00 **Виставка «За/живе»**
20:00 виставка триватиме до 7 грудня
 II Поверх, IZONE

10:00 **LinkLab**
14:00 I-II Поверх, IZONE [розклад за лінком: goo.gl/9cZ8FK](http://goo.gl/9cZ8FK)

Презентації проектів, які працюють з темою пам'яті, історії, критичного осмислення минулого, суперечливою історичною спадщиною.

12:00 **КІНОСТУДІЇ ЖИВОЇ ІСТОРІЇ**
21:00 Покази документальних фільмів та фільмів, створених учасниками «Студій живої історії»
 Студія 1. IV Поверх, IZONE

12:00 **Перестройка**
 2016, 43'
 реж. Захар Колісниченко, Андрій Чернега

25 березня 1954 року, Рада Міністрів СРСР затвердила постанову про будівництво Кременчуцької ГЕС. На Дніпрі мало з'явиться ще одне водосховище, найбільше з усього Дніпровського каскаду, площею 2250 км². До зони затоплення, за різними даними, потрапили близько 200 населених пунктів. Відтак, людей, які споконвіку жили в мальовничій долині річки, змусили переселитись вище води. Фільм створено в рамках освітньої програми «Студії живої історії»

13:00 **НАМАЛЮЙ ІСТОРІЮ**
Людина з обличчям
 2017, 10'
 реж. Роза Саркісян, Діана Ходячих

Документальний фільм присвячено Праведнику народів світу Якову Сухенку, який під час Голокосту рятував євреїв у Рівному. Праведник народів світу – це почесне звання, що присуджується державою Ізраїль тим, хто в роки Другої світової війни в окупованій нацистами Європі рятував євреїв від загибелі. Яків Сухенко – один із 2 573 українців, які допомагали євреям врятуватися й отримали це звання. Реальне обличчя цієї людини, можливо, так ніколи й не буде встановлено, однак у моральному сенсі Яків Сухенко був «людиною з обличчям», яка пожертвувала своїм життям заради порятунку інших. Фільм знято в рамках проекту «Відповідальність за пам'ять», за підтримки Rosa-Luxemburg-Stiftung в Україні та фінансування Міністерства закордонних справ ФРН.

Три революції
 2017, 40'
 реж. Аліна Дзюбка

Цей фільм про дев'ятьох учасників трьох революцій в Україні, які переповідають живу історію власного досвіду, переживань і сподівань. З чого починалась боротьба за незалежність України і як вона продовжувалась протягом 27 років? Герої фільму діляться унікальними історіями, внутрішніми мотивами, емоційними потрясіннями та рефлексіями щодо пережитого досвіду подій 1990, 2004, 2013 років. Вони були тими «краплями в океані», які намагались щось змінити. Вдалось це чи ні – судити вже вам. Фільм створено в рамках освітньої програми «Студії живої історії»

15:00 **ІСТОРІЯ КОРОТКО**

Живі й нескорені
 2016, 14'
 реж. Таїсія Кутузова, Анна Ютченко, Дарія Гірна, Жанна Озірна, Маргарита Гасанова, Богдан Кутєпов

2016-й рік, Україною шириться декомунізація. На Львівщині є місто Червоноград, відоме як перше місто Радянського Союзу, де скинули пам'ятник Леніну. Проте, навіть 26 років потому тут тривають запеклі суперечки між прибічниками різних ідеологій. Перед нами два полюси українського суспільства: хор російської громади «Жива пам'ять» та співоча чота націоналістів ОУН-УПА «Нескорені». Їх об'єднує Червоноградський народний дім. Цей фільм – про глибинні, приховані процеси, які насправді криються за поваленням пам'ятників, і про те, як два паралельні світи перетинаються в Червоноградському народному домі.

Шість після сімдесяти
 2017, 22'
 реж. Павел Французов, Петер Єшке

Всесвітня хвиля попудізму та ультраправої ідеології не оминула Німеччину. Що сьогодні пам'ятають про Голокост у цій країні? Протягом року два кінематографісти спостерігали за поведінкою відвідувачів Меморіалу Голокосту в Берліні. Просторове обмеження витворює мікрокосм, де наявні всі конфлікти сьогоденної культури пам'яті. У шести епізодах фільму показано кардинально протилежні способи бачення Голокосту понад сімдесят років потому. Чи багато уроків історії засвоїло людство? На це запитання кожен має відповісти сам для себе.

Радянське
 2016, 14'
 реж. Анна Чуданова, Анастасія Красножон, Марія Малевська, Вікторія Белявська, Тетяна Столярова, Олена Зашко

Родина Ібрагімових жила в селі Радянському. Після процесу декомунізації Радянське стало Рідним краєм. Перейменували просто – за родинним столом. Вони показали нам, що декомунізація має відбутись у голові, а не на папері.

Сери та сеньйори

2013, 35' реж. Олександр Течинський

Екскурсовод, військовий, бухгалтер, авіаmechanік та інші відважні чоловіки з усієї країни раз на рік восени збираються в Умані, щоб підробити вантажниками під час паломництва хасидів. Впродовж чотирьох днів десятки тисяч вірян з'їжджаються до цього містечка, привозять із собою святковий настрій, пісні, танці і... величезний багаж. Під час святкування місцеві вантажники сплять максимум по три години на добу, у саморобних наметах, розставлених вздовж дороги. Решту часу вони перевозять тонни вантажів, щоб заробити дві звичайні місячні зарплати. У процесі роботи вони змушені порозумітися зі своїми майже «іншопланетними» клієнтами та між собою. Однак, здається, жодна ноша не розчавить їхнього оптимізму та гумору. Зрештою, вони переконані: «Пан Бог знає, що робить».

18.00 Локомотив «Європа»

мультимедійна історія

2017, 90'

реж. Андрій Приймаченко, Маріам Шелія

«Локомотив «Європа» поєднує текст, фото й відео. Автори досліджують Чернівці, Івано-Франківськ, Львів, Перемишль, Краків та Відень через призму побудованої Австро-Угорщиною у 1866 році залізниці з Буковини до столиці імперії. У кожному з цих міст вони шукають спільне й відмінне, позитивне й не дуже. А також простежують сліди імперського минулого й дізнаються про сучасні тенденції. Основне питання: чи існує ще той цивілізаційний зв'язок між Україною та Австрією, й до чого він може призвести? До проекту залучені три країни, шість міст та близько 2000 км залізниці, а також письменники, історики, урбаністи, активісти, викладачі, культурні менеджери та навіть бізнесмени.

Історію створено студією Peredova – командою, що займається виробництвом мультимедійних історій та відео.

14:00 Презентація збірника**14:45 «Практики публічної історії в неформальній освіті»**II Поверх, IZONE

Ярослав Переходько, випускник і тренер програми «Студії живої історії»;
Василь Кулевчук, координатор програми «Студії живої історії»

У збірці узагальнено досвід використання практик публічної історії в рамках неформальної освітньої програми «Студії живої історії». Надаються методика, розроблені та апробовані тренерами і тренерками програми, та ініціати-

ви учасників і учасниць, що сприяють суспільному діалогу, залученню спільноти до публічного обговорення та використовують методи публічної історії.

14:45**15:30****Майстер-клас «Як показати історичний феномен за 10 хвилин: візуалізація в історичних театралізованих екскурсіях»**II Поверх, IZONE

Євгеній Шатілов, учасник програми «Студії живої історії»

Як розповісти другу про історичну подію чи процес? Історик порадив би монографію на 500 сторінок, пересічний громадянин запропонував би подивитись фільм. Але що робити, коли перша – незрозуміла і нудна, а другий – далекий від істини? Та ще й аудиторія – 100–200 осіб, яким просто немає звідки більше зчитувати інформацію, а ти відповідаєш за їхнє враження? Автор цього воркшопу давно визначився з відповіддю. Євгеній Шатілов брав участь у створенні 8 сценаріїв театралізованих екскурсій і добряче набив гульт на питанні, як показати історію цікаво і правдоподібно. Він поділиться досвідом, як підготувати банду аматорів, щоб вони вміло грали ролі, як дібрати реквізит, словом, створити історичний скетч, інсталяцію чи перформанс своїми силами від А до Я, – усе це з прикладами відіграних програм.

15:30**16:30****Настільні ігри, розроблені студентами «Студії живої історії»: «Маріуполь step by step», «Таймлайн»**II Поверх, IZONE

Світлана Арабаджи та Женя Саніна, випускниці програми «Студії живої історії»

«Таймлайн»: Багато є шляхів роботи з радянською спадщиною. А ми обрали гру з радянським. Прості правила настільної гри та максимум фактів. Про те, що найбільше вплинуло на український народ, що було свого часу найгучнішим. Можна перевірити свої знання чи удачу.

«Маріуполь step by step»: Як зробити знайомство з історією міста легким і захопливим? Чи може вивчення історії об'єднати людей і мотивувати їх думати та згадувати факти і події з історії міста впродовж кількох годин на день? Факти, які увійшли до гри, збиралися під час анкетування городян. Перша частина містить 77 карток і охоплює період з 1780 по 1917 рік, друга – 80 карток, які висвітлюють події з життя Маріуполя за останні сто років. Одночасно в гру може грати шість осіб, в середньому вона триває біля години.

16:30 **«Документальний театр**
17:30 **як метод роботи з історією»**

I Поверх, IZONE

Роза Саркісян, головна режисерка Львівського ТЮГу

Роза Саркісян розповість про свій досвід застосування театральних методик в роботі з історичними темами. Разом з учасниками/-цями воркшопу зануримося в практику і випробуємо різні інструменти для цього.

17:30 **Лекція «Як обійтися без**
18:30 **інтерактивних ігор**
на семінарах з історії?»

II Поверх, IZONE

Ольга Мартинюк, кандидатка історичних наук, викладачка кафедри історії НТУУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Я розповім про свій досвід викладання історії для негуманітаріїв, культурні потреби сучасного студентства і перспективи реформування освіти в напрямку формування навичок мислення вищого порядку.

14:00 **МАЙСТЕР-КЛАСИ**
18:00 **«ІСТОРІЯ ДЛЯ ДІТЕЙ»**

Скляний куб, II Поверх, IZONE

15:00 **«Просто про непросте: створюємо ескіз**
16:00 **пам'ятника з дітьми»**

Проводить **Дарина Пирогова**, учасниця програми «Студії живої історії»

Розмова про київські пам'ятники, інтерактивна гра Я-пам'ятник, мінілекція про цікаві пам'ятники з України та світу і створення екзизу альтернативного пам'ятника художніми засобами.

16:00 **«Як розмовляти з дітьми про історію?»**

Проводять **Олена Сколоздра, Анна Погребна**, учасниці програми «Студії живої історії»
Тлумачення написів у різні епохи, шифрування на пергаменті чорнилами та перами.

17:00 **«Арт-майстерня. Побачення з ромською**
18:00 **культурою»**

Проводять **Тетяна Сторожко**, учасниця програми «Студії живої історії», **Тетяна Томенко**, ромська художниця та дизайнерка, **Володимир Яковенко**, активіст ромського молодіжного руху, тренер з неформальної освіти. Знайомство з мовою романі: як вітати-ся та вітати одне одного, які різдвяні традиції мають ромські сім'ї. Майстер-клас з ліногравюри від ромської художниці Наталі Томенко. Створення авторських святкових листівок.

18:00 **«Традиція народної гри»**

18:30 Проводить фольклористка **Василина Ткачук**
Народні ігри – це своєрідна школа, де діти навчалися не лише спритності й витривалості, а й логіці, лічбі, розвивали пам'ять та уяву. Через гру найменші пізнавали світ та соціалізувалися. Тож спробуймо поринути в дозвілля дитини 200 років тому, погравши у «Голуба», «Козу», «Щітку», «Зайчика» та інші народні ігри.

14:00 **Вистава «теорія великого фільтра»**
16:00 **Театру Сучасного Діалогу та дискусія**
«Образ іншого в Україні та українській історії»

I Поверх, IZONE

Режисерка **Роза Саркісян**, драматургиня **Ірина Гарець**, асистентка режисерки, звукорежисерка **Олександра Волакова**.

«теорія великого фільтра» – своєрідний калейдоскоп, мозаїка людських історій, інтерв'ю, статистичних даних, наукових досліджень і статей, рефлексій акторів на тему насилля і дискримінації; рівності й інакшості. Це експеримент, в якому несподівані повороти, вибагливий асоціативний монтаж і нелінійна ігрова/неігрова (документальна) структура концептуально співіснують, провокуючи глядача на діалог. Вистава стала реакцією, а головне – результатом піврічного дослідження командою театру контрверсійних подій в українському суспільстві. Тут немає просто історії, кожна історія оголює різні механізми людської психіки: чи то механізм дискримінації, демонізації, чи процеси виникнення в суспільстві ненависті, насилля, самосуду. Ракурс і фокус авторів спрямовані на людину, яка існує в суспільстві, де ворожнеча і нетерпимість стають мовою повсякдення. Жанрово – це експериментальний формат постдокументального театру. Важливим при роботі над матеріалами вистави був пошук форми, яка не стала б однобічною трансляцією сенсів, «моралей» зі сторони авторів, а створювала сенси в глядацькій залі.

16:00 **«Радянський модернізм: практики**
17:30 **збереження та захисту»**

Обговорення й обмін досвідом

І Поверх, IZONE

Учасники:

Катерина Гончарова, Ph.D, керівниця науково-дослідного відділу інституту УкрНДІпроектреставрація, координаторка проекту «Право на місто»

Євгенія Губкіна, архітекторка, дослідниця модернізму, ГО «Urban Forms Center», дослідниця в Центрі Миської Історії Центрально-Східної Європи

Леонід Марущак, історик, учасник самоорганізованої мистецької ініціативи ДЕ НЕ ДЕ

Олена Мокроусова, історикиня, киевознавиця, реставраторка, головний спеціаліст відділу обліку пам'яток Київського науково-методичного центру по охороні, реставрації та використання пам'яток історії, культури і заповідних територій (КНМЦ) при Головному управлінні охорони культурної спадщини КМДА (ГУ).

Олексій Биков, архітектор, архітектурний журналіст, фотограф, дослідник модернізму
 Модерує **Наталя Нешеvecь**, Центр візуальної культури

Архітектура другої хвилі модернізму структурувала міста України. Орієнтовані на людей об'єкти цього напрямку враховували таку базову потребу містян як громадський простір, доступний для всіх. Але попри те, що від появи перших споруд минуло 50 років, на державному обліку перебуває лише 6 будівель. Дискусії щодо статусу споруд цього часу подеколи збурюють медіа та соцмережі. На захист Житнього ринку, будівлі Міністерства соціальної політики було проведено вуличні акції. Свою категоричну незгоду з реконструкцією «Тарілки» (УкрІНТЕІ) висловив її автор Флоріан Юр'єв. Обговорення покликане зібрати дієві стратегії публічного захисту з досвіду архітекторок, пам'яткоохоронців, громадських активісток та дослідників. В результаті обговорення ми сподіваємося спільно напрацювати механізм збереження об'єктів радянського модернізму.

18:00 **Презентація «Каталогу альтернативних монументів»**

І Поверх, IZONE

Дарина Пирогова, дослідниця в CEDOS, учасниця програми «Студії живої історії»

У каталозі зібрані альтернативні монументи та меморіальні практики, пов'язані з історичними подіями, людьми або місцями в Україні та

інших країнах. На його сторінках ви побачите великі і малі скульптурні форми, зображення, публічні простори, будівлі, інсталяції та інтервенції у міський простір, тимчасові акції. Створенню каталогу передувало дослідження, яке включало пошукову роботу у відкритих джерелах, експедиції, підготовку коротких довідок та візуальних матеріалів на основі зібраного матеріалу.

18:30 **Дискусія «Альтернативні практики**
20:00 **коммеморації в міському просторі»**

І Поверх, IZONE

Учасники:

Катерина Филюк, фонд «Ізоляція», кураторка проекту «Суспільна угода»

Ганна Бондар, координаторка Міжнародного відкритого конкурсу на оновлення центрального ядра міста Києва з меморіалізацією подій Револуції Гідності «ТЕРИТОРІЯ ГІДНОСТІ/TERRA DIGNITAS»

Софія Дяк, директорка Центру Миської Історії Центрально-Східної Європи

Тарас Савка, архітектор, автор проекту пам'ятного місця в рамках «Protecting memory» (Ратне, Волинська область)

Модерує **Дарина Пирогова**, дослідниця в CEDOS, учасниця програми «Студії живої історії»

За символічний простір міста завжди триває боротьба на рівні смислів та наративів, адже саме публічний простір маніфестує, стверджує історію та пам'ять, робить одні історичні дискурси панівними, а інші – витісняє. Процес прийняття рішень у сфері коммемораційної політики в Україні і самі рішення останнім часом викликають чимало заслуженої критики: встановлення нових і руйнування старих пам'ятників відбувається мало не одночасно, за відсутності належної оцінки зі сторони професійної спільноти. Ці процеси сповнює квалітивність та бажання швидких змін, вони ігнорують потребу в суспільній дискусії не лише щодо постульованих історичних явищ, але й власне ролі пам'ятника та природи меморіальних практик у нашому суспільстві. Не задовільнившись відмовкою, що така дискусія «не на часі», будемо обговорювати можливі альтернативні варіанти коммеморації через світові приклади в українських реаліях. Ми проговоримо, які функції можуть мати сучасні монументи, якими є тенденції меморіальних практик в Україні та чим вони відрізняються від меморіальної культури Західної Європи. З'ясуємо, чи готова Україна працювати з альтернативними формами пам'ятання.

21:00 **Закриття фестивалю та вечірка**
Гурт Zapaska

І Поверх, IZONE

ПАРТНЕРИ

МЕДІАПАРТНЕРИ

ЗА ПІДТРИМКИ:

Auswärtiges Amt

Robert Bosch Stiftung

РЕАЛІЗУЄТЬСЯ:

MitOst

В РАМКАХ:

LIVE-HISTORY.ORG

#ЖИВА ІСТОРІЯ

ФЕСТИВАЛЬ Ж И В О Ї ІСТОРІЇ

I ПОВЕРХ, IZONE

- 1 СЦЕНА
- 2 ПОРТРЕТИ
- 3 ФОТОЗОНА

II ПОВЕРХ, IZONE

- 4 ВИСТАВКОВИЙ ПРОСТІР
- 5 ІНФО
- 6 МАГАЗИН
- 7 СКЛЯНИЙ КУБ

